

ZAKON

O MJERNIM JEDINICAMA BOSNE I HERCEGOVINE

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom određuju se mjerne jedinice u Bosni i Hercegovini, njihovi nazivi i oznake, područja i način primjene i obaveza upotrebe tih mjernih jedinica radi osiguranja primjene mjernog jedinstva u Bosni i Hercegovini.

Član 2.

1. Mjerne jedinice su određene na osnovu međunarodnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.
2. Pojednostosti o određenju mjernih jedinica i njihovoj upotrebi moraju biti u skladu sa međunarodnim standardima ISO 2955.,serije ISO 31. i ISO 1000.

Član 3.

U svakom javnom navođenju mjernih podataka i upotrebi mjernih jedinica, u radu pravnih i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini, moraju se upotrebljavati mjerne jedinice određene ovim zakonom, po njihovim nazivima i oznakama.

Član 4.

1. Osim zakonskih mjernih jedinica iz člana 3. ovog zakona, u Bosni i Hercegovini, se iznimno mogu upotrebljavati i druge mjerne jedinice i to:
 - a) ako je upotreba takvih mjernih jedinica određena međunarodnim ugovorom kojeg je ratifikovala Bosna i Hercegovina.
 - b) ako se za robu, usluge i podatke namijenjene izvozu u drugu zemlju, u toj zemlji upotrebljavaju takve mjerne jedinice.

Član 5.

Pri stavljanju u promet uvezene robe, zatim kod davanja usluga ili informacija, pored podataka koji nisu u skladu sa odredbama ovog zakona, moraju biti navedeni i podaci u mjernim jedinicama utvrđenim ovim zakonom.

Član 6.

Za prijenos ili obradu podataka mogu se mjerne jedinice iznimno navoditi propisanim oznakama za sisteme sa ograničenom skupinom oznaka, a na osnovu pripadajućih međunarodnih normi.

Član 7.

Osim oznaka mjernih jedinica propisanih ovim zakonom mogu se u međunarodnoj trgovini upotrebljavati slovni i brojevi kodovi prema pripadajućim međunarodnim preporukama.

Član 8.

Nadzor nad primjenom ovog zakona provodi Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine, i nadležne inspeksijske službe.

II - ZAKONSKE MJERNE JEDINICE

Član 9.

1. Zakonske mjerne jedinice u Bosni i Hercegovini su:

1) Jedinice međunarodnog sistema (u daljem tekstu: jedinice SI) i to:

a) osnovne jedinice SI (tabela 1.a),

b) dopunske jedinice SI (tabela 1.b),

c) izvedene jedinice SI sa posebnim nazivima i oznakama (tabela 1.c),

d) neke izvedene jedinice SI sa nazivima i oznakama koje se mogu izraziti osnovnim jedinicama (tabela 1.d).

2. Iznimno dopuštene jedinice izvan SI, neke sa ograničenom upotrebom (tabela 2.).

3. Decimalne jedinice koje se tvore od jedinica iz tač. 1. i 2. ovog stava pomoću predmetaka (tabela 3.), na način i uz iznimke navedene u prilogu 2.

4. Složene izvedene jedinice sastavljene od jedinica iz tač. 1., 2. i 3. ovog stava. Tabele 1.a, 1.b, 1.c, 1.d, 2. i 3., te prilozi 1., 2. i 3., sa pripadajućim sadržajem prilog su ovog zakona i čine njegov sastavni dio.

III - KAZNENE ODREDBE

Član 10.

1. Novčanom kaznom od 2.000 KM do 20.000 KM kaznit će se pravno lice ako u prometu robe ili pri obavljanju usluga ne upotrijebi mjernu jedinicu propisanu ovim zakonom (čl. 3., 4., 5. i 9.).
2. U slučajevima iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 120 KM do 1.200 KM kazniti će se odgovorno lice u pravnom licu.
3. U slučajevima iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 200 KM može se kazniti na licu mjesta odgovorno lice koje ne upotrijebi mjernu jedinicu sa nazivom i oznakom utvrđenom Zakonom.

Član 11.

1. Novčanom kaznom od 600 KM do 2.000 KM kazniti će se pravno lice ako u svome poslovanju upotrebljava mjerne jedinice protivno odredbama ovog zakona (član 9.).
2. U slučajevima iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 200 KM do 500 KM kaznit će se odgovorno lice u pravnom licu.
3. U slučajevima iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 200 KM može se kazniti na licu mjesta odgovorno lice koje ne upotrijebi mjernu jedinicu sa nazivom i oznakom utvrđenom Zakonom.

III - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 12.

1. Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o mjernim jedinicama i mjerilima ("Službeni list R BiH", br. 14/93 i 13/94).
2. Ovaj zakon u daljem tekstu sadrži tri priloga i stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta.

PRILOG 1.

1. JEDINICE MEDJUNARODNOG SISTEMA

OSNOVNE JEDINICE SI

[Tabela 1.](#)

Definicije osnovnih jedinica SI

Dužina

Jedinica za dužinu je metar. Metar je dužina puta koju u vakuumu napravi svjetlost u vremenu $1/299\,792\,458$ sekunde.

Masa

Jedinica za masu je kilogram. Kilogram je masa međunarodnog etalona kilograma.

Vrijeme

Jedinica za vrijeme je sekunda. Sekunda je trajanje $9\,192\,631\,770$ perioda zračenja koje odgovara prijelazu između dva hiperfina nivoa osnovnog stanja atoma cezija 133.

Električna struja

Jedinica električne struje je amper. Amper je jačina stalne električne struje koja među dva paralelna vodiča, neograničene dužine i zanemarivo malim kružnim presjekom, koji su u vakuumu razmaknuti jedan metar, proizvodi među tim vodičima silu od 2×10^{-7} njutna po metru dužine.

Termodinamička temperatura

Jedinica termodinamičke temperature je kelvin. Kelvin je termodinamička temperatura koja je jednaka $1/273$ dio termodinamičke temperature trojne tačke vode.

Jačina svjetlosti

Jedinica jačine svjetlosti je kandela. Kandela je jačina svjetlosti u određenom smjeru izvora koji oda◻ilje monohromatsko zračenje frekvencije $540\,1012$ herca i kojemu je energetska jačina u tom smjeru $1/683$ vata po steradianu.

"Službene glasnik BiH", br.19/01

Količina materije

Jedinica za količinu materije je mol. Mol je količina materije u sastavu koji sadrži toliko elementarnih jedinki koliko ima atoma u 0,012 kilograma ugljika 12.

Napomena

Kada se upotrebljava mol treba navesti elementarne jedinice (atomi, molekule, joni, elektroni i druge čestice ili određene skupine tih čestica).

DOPUNSKJE JEDINICE SI

[Tabela 1b.](#)

DEFINICIJE

Ugao (u ravni)

Jedinica ugla u ravni je radijan. Radijan je ugao između dvaju poluprečnika koji na krugu isjecaju luk dužine jednake poluprečniku ($1 \text{ rad} = 1$).

Prostorni ugao

Jedinica prostornog ugla je steradian. Steradian je ugao kupe sa vrhom u sredini kugle, koji na površini kugle omeđuje površinu jednaku površini kvadrata određenog poluprečnikom kugle ($1 \text{ sr} = 1$).

IZVEDENE JEDINICE SI SA POSEBNIM NAZIVIMA I ZNAKOVIMA

[Tabela 1c.](#)

[Tabela2c.](#)

*) Celzijeva temperatura t je definisana kao razlika $t = T - T_0$ među dvjema termodinamičkim temperaturama T i T_0 , gdje je $T_0 = 273$ kelvina.

NEKE IZVEDENE JEDINICE SI

[Tabela 1d.](#)

Tabela 2d.

Tabela 3d.

IZNIMNO DOZVOLJENE JEDINICE VAN MEĐUNARODNOG SISTEMA JEDINICA SA POSEBNIM NAZIVIMA

Tabela 2a.

Tabela 2b.

Tabela 2c.

*) Atomska jedinica mase jednaka je $1/12$ mase atoma nuklida ^{12}C .

DECIMALNE JEDINICE

NAZIVI PREDMETAKA, OZNAKA I BROJČANE VRIJEDNOSTI

Tabela 3.

Prilog 2.

TVORBA IZVEDENIH MJERNIH JEDINICA

1. Izvedene jedinice tvore se od drugih jedinica na temelju definicijskih jednačina.
2. Nazivi i oznake izvedenih jedinica tvore se od naziva, odnosno oznaka jedinica od kojih su sastavljene uz upotrebu naziva ili oznaka pripadajućih algebarskih operacija.
3. Samo ograničen broj izvedenih jedinica SI imaju posebne nazive i oznake koji potiču od izvornog načina pisanja naziva (tabela 1d. i tabela 2.).

Prilog 3.

TVORBA DECIMALNIH JEDINICA

1. Decimalne jedinice su veće i manje jedinice od neke jedinice (sa posebnim nazivom) nastale množenjem decimalnim višekratnikom ili nižekratnikom.

"Službene glasnik BiH", br.19/01

2. Decimalni višekratnici i nižekratnici su međunarodnim dogovorom propisani, a njihovi nazivi i oznake dati su u tabeli 3.
3. Nazivi decimalnih jedinica tvore se stavljanjem predmetaka ispred naziva jedinica.
4. Isto se tvori i oznaka decimalne jedinice stavljanjem oznake predmetka ispred oznake jedinice.
5. Pri tvorbi decimalne jedinice može se istodobno upotrijebiti samo po jedan predmetak.
6. Naziv decimalne jedinice i njena oznaka čine cjelinu.
7. Matematičke operacije primjenjuju se na cijelu decimalnu jedinicu, tako se kubni centimetar označava sa cm^3 , u značenju $(\text{cm})^3$ itd.

Decimalne jedinice tvore se :

- a) od svih jedinica SI , izuzev Celzijeva stepena i kilograma (da se ne bi primjenila po dva predmetka, decimalne jedinice mase tvore se od jedinice gram, $\text{g} = 10^{-3}\text{kg}$).
- b) od sljedećih iznimno dozvoljenih jedinica van SI : litar, tona, teks, bar, elektronvolt i var.

PISANJE I □TAMPANJE MJERNIH JEDINICA

1. Nazivi mjernih jedinica i predmetaka decimalnih jedinica pišu se prema pravopisnim pravilima bosanskog jezika.
2. Oznake mjernih jedinica i decimalnih predmetaka pišu se uspravnim slovom latinske abecede, odnosno dvama slovima grčkog alfabeta (iO).
3. Svaka se jedinica označava samo jednom oznakom, osim litra koji se označava sa l ili L.
4. Oznake jedinica se pišu bez tačke na kraju, osim redovne interpunkcije.
5. Umnožak jedinica se označava tačkom u sredini retka ili malim, tzv. čvrstim razmakom između oznaka jedinica (redak se na tom mjestu ne može prekidati).
6. Ako se jedinica tvori dijeljenjem drugih jedinica, za oznaku dijeljenja može se upotrijebiti kosa crta ili vodoravna crta ili negativni eksponent. Na primjer :